

20. АДВЕНТИСТИТЕ ОТ СЕДМИЯ ДЕН ВЯРВАТ...

След шестте дни на Сътворението благодетелният Творец си почива на седмия ден и учредява СЪБОТАТА за всички хора като паметник на Сътворението. Четвъртата заповед от Божия непроменим закон изисква съблюдаване на този седми ден – събота – като ден за почивка, поклонение и служба в съгласие с учението и практиката на Исус, Господаря на съботата. Съботата е ден за радостно общение на вярващите с Бог и един с друг. Тя е символ на нашето изкупление от Христос, белег за нашето осветение, знак за нашата вяроност, предвкушане на вечното бъдеще в Божието царство. Съботата е Божи постоянен знак за вечния завет между Него и народа Му. Радостното съблюдаване на това свято време от вечер до вечер, от залез до залез слънце, е честване на Божието творческо и изкупително дело. (Бит. 2:1-3; Изх. 20:8-11; Лука 4:16; Ис. 56:5, 6; 58:13, 14; Мат. 12:1-12; Изх. 31:13-17; Йез. 20:12, 20; Вт. 5:12-15; Евр. 4:1-11; Лев. 23:32; Марк 1:32.)

СЪБОТАТА

В АЕДНО С БОГ АДАМ И ЕВА ИЗСЛЕДВАТ своя райски дом. Природата е смайващо красива, неподлежаща на описание. Когато слънцето започва бавно да залязва в този петък – шестия ден от Сътворението, и звездите започват да се появяват, „Бог видя всичко, което сътвори; и ето, беше твърде добро“ (Бит. 1:31). Така Бог приключва със сътворяването на „небето и земята и цялото им войнство“ (Бит. 2:1).

Но колкото и красив да е светът, който Той току-що е завършил, най-великият дар, който Бог би могъл да даде на новосътворената двойка, е привилегията на лично общение и връзка с Него. Така Той им дава съботата за особено благословение, приятелство и общение с Твореца.

СЪБОТАТА В ЦЯЛАТА БИБЛИЯ

Съботата заема централно място в нашето поклонение на Бога. Бидейки паметник на сътворението, тя разкрива основанията, поради които ние трябва да се покланяме на Бог: Той е Творец, а ние Негови творения. „Съботата следователно лежи

в самата основа на Божественото поклонение, защото ни предава тази велика истина по най-впечатляващ начин и никоя друга институция не прави това. Истинското основание за поклонение както в седмия ден, така и във всяко богослужение, се намира в разграничаването между Твореца и творението. Този велик факт не може никога да остарее и не трябва никога да бъде забравен.”¹ Именно за да задържи тази истина завинаги в паметта на човечеството, Бог учредява съботата.

Съботата при Сътворението. Съботата идва при нас от един свят без грех. Тя е Божият специален подарък, който дава възможността човешката раса да преживее реалността на небето още тук, на земята. Три отличителни Божествени действия учредяват съботата:

1. Бог Си почива в събота. На седмия ден Бог „си почива и се успокои“ (Изх. 31:17) и все пак Той не прави това, защото има нужда от почивка (Ис. 40:28). Глаголът „почива“, *shabath*, означава буквално

„да прекратя“ работа или дейност (срв. Бит. 8:22). „Божията почивка не беше резултат нито на изтощение, нито на умора, а на прекратяване на предишната дейност.”²

Бог си почива от Своето творческо дело, защото очаква и хората да почиват; Той дава пример, който хората да следват (Исх. 20:11).

Ако Бог привършва Сътворението на шестия ден (Бит. 2:1), какво има предвид Писанието, когато казва, че Той „завърши делата“ на седмия ден (Бит. 2:2)? Бог завършва сътворяването на небето и земята в тези шест дни, но трябва да направи и съботата. Той я прави именно, като си почива в събота. Съботата е последният щрих, поставящ край на Неговото дело.

2. Бог благославя съботата. Бог не само прави съботата, Той я благославя. „Благословието на седмия ден означаваше, че поради това тя беше обявена за специален обект на Божествено благоволение, ден, който би донесъл благословение на Неговите творения.”³

3. Бог освещава съботата. Да се освети нещо, означава да се направи свещено или свято, или да се отдели като свято и за свята употреба. Хора, места (като светилище, храм или църква) и време (святи дни) могат да бъдат освещавани. Фактът, че Бог освещава седмия ден, означава, че този ден е свят, че Той го отделя, за да се обогатят отношенията между Бог и човека.

Бог благославя и освещава седмия ден, събота, защото си почива в този ден от всичките Си дела. Той я благославя и освещава за човечеството, не за Себе Си. Именно Неговото лично присъствие донася на съботата Божието благословение и освещение.

Съботата при Синай. Събитията, последвали извеждането на израелтяните от Египет, показват, че до голяма степен съботата е била забравена. Жестоките изисквания на робството изглежда са направили съблюдаването на съботата много трудно. Скоро след като си възвръщат свободата, Бог им напомня сериозно чрез чудото с манната и провъзгласяването на Десетте заповеди за техния дълг да съблюдают седмия ден, събота.

1. Съботата и манната. Един месец преди провъзгласяването на Закона от Синай Бог обещава на Своите чеда защита срещу болестите, ако те усърдно биха обърнали внимание на „заповедите Му и пазят всичките Му повеления“ (Исх. 15:26, срв. Бит. 26:5). Скоро след като дава това обещание, Бог напомня на израелтяните за светостта на съботата. Чрез чудото с манната Той ги научава по конкретен начин колко важно е за Него да почиват в седмия ден.

През всеки друг ден от седмицата Бог дава на израелтяните достатъчно манна, която да задоволи нуждите им. Не трябва да оставят от нея за следващия ден, защото, ако направят така, манната ще се

развали (Изх. 16:4, 16-19). На шестия ден трябва да съберат двойно повече от обикновеното количество, за да имат достатъчно за своите нужди и за този ден, и за събота. Като ги учи, че шестият ден трябва да бъде ден за подготовка, а също и как трябва да бъде пазена съботата, Бог казва: „Утре е събота, свята почивка на Господа; опечете колкото искате да опечете и сварете колкото искате да сварите; и сложете настрана каквото остане за утре“ (Изх. 16:23). Само на седмия ден манната може да се запази, без да се развали (Изх. 16:24). С език, подобен на езика от четвъртата заповед, Моисей казва: „Шест дни ще го събирате; но седмият ден е събота, тогава няма да го има“ (Изх. 16:26).

През четиридесетте години или повече от 2000 последователни седмични съботи, когато израелтяните са в пустинята, чудото с манната им напомня този образец на шест дни работа и седми ден за почивка.

2. Съботата и Законът. Бог поставя съботната заповед в центъра на Декалога. Тя гласи:

„Помни съботния ден, за да го освещаващ. Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела; а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа, нито ти, нито синът ти, нито дъщеря ти, нито слугата ти, нито слугинята ти, нито добитъкът ти,

нито чужденецът, който е в дома ти; защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, което е в тях, а на седмия ден си почина; затова Господ благослови съботния ден и го освети“. (Изх. 20:8-11).

Всички заповеди от Декалога са жизненоважни и нито една от тях не трябва да бъде пренебрегвана (Як. 2:10). И все пак Бог отличава съботната заповед от всички други. По отношение на нея Той заповядва: „ПОМНИ“, като по този начин предупреждава човечеството за опасността да забрави значението ѝ.

Думите, с които започва заповедта – „Помни съботния ден, за да го освещаващ“, свидетелстват, че съботата не е учредена за първи път на Синай. Те показват, че съботата води началото си от по-рано – в действителност от Сътворението, както ни разкрива останалата част от заповедта. Бог възнамерява да съблюдаваме съботата като паметник на Сътворението. Тя определя времето за почивка и поклонение, насочва ни да размишляваме за Бог и за Неговите дела.

Като паметник на Сътворението пазенето на съботата е противоотрова срещу идолопоклонството. Напомняйки, че Бог е сътворил небето и земята, тя Го отличава от всички фалшиви богове. Пазенето на съботата следователно става знак за нашата вяроност към истинския Бог, че

признаваме Неговото върховенство като Творец и Цар.

Съботната заповед изпълнява функцията на печат на Божия закон.⁴ Обикновено печатите съдържат три елемента: името на собственика на печата, титлата му и юрисдикцията. Служебните печати се използват, за да направят валидни документи с голямо значение. Документът приема авторитета на служебното лице, чийто печат е поставен върху него. Печатът показва, че самото служебно лице одобрява написаното и че цялата власт на неговата служба стои зад него.

Сред Десетте заповеди именно съботната съдържа жизненоважните елементи на един печат. Тя е единствената от десетте, посочваща истинския Бог с името Му: „Господ, твоя Бог“; титлата Му: Този, Който „направи“ – Творец; и владението Му: „небето и земята“ (Исх. 20:10, 11). Тъй като само четвъртата заповед посочва чрез чий авторитет са дадени Десетте заповеди, тя следователно „съдържа печата на Бога“, прикрепен към Неговия закон като доказателство за неговата автентичност и задължителност.⁵

Наистина Бог прави от съботата паметник или знак за Своята власт, сила и авторитет в един свят, неопетнен от грях и бунт. Тя трябва да бъде институция, закон за вечно лично задължение, предписано от увещанието: „помни съботния ден, за да го освещава“ (Исх. 20:8).⁶

Заповедта разделя седмицата на две части. Бог дава на човечество-

то шест дни, в които хората да работят и да вършат всичките си дела, а на седмия ден да не вършат никаква работа (Исх. 20:9, 10). Шест дни, казва заповедта, са работни, а седмият е почивен. Фактът, че седмият ден е уникален Божи ден за почивка, си личи още от въведителните думи на заповедта: „Помни съботния [почивка] ден, за да го освещава“.⁷

Въпреки че хората имат нужда от физическа почивка, за да освежат телата си, Бог обосновава заповедта за почивка в събота със Своя пример. Както Той си почива от Своята дейност след първата работна седмица на нашия свят, така и ние трябва да си починем.

3. Съботата и заветът. Както Божият закон заема централно място в завета (Исх. 34:27), така съботата, поставена в центъра на този закон, е забележителна в Неговия завет. Бог заявява: тя е „знак между Мен и тях, за да познаят, че Аз, Господ, ги освещавам“ (Йез. 20:12, срв. Йез. 20:20; Исх. 31:17). Следователно пазенето на съботата е „вечен завет“ (Исх. 31:16). „Точно както заветът е основан върху Божията любов към Неговия народ (Вт. 7:7, 8), така и съботата, като знак на този завет, е знак на Божествената любов.“⁸

4. Годишните съботи. В допълнение към седмичните съботи (Лев. 23:3) съществуват седем годишни, церемониални съботи, пръснати в религиозния календар на Израел. Тези годишни съботи не са пряко

свързани със седмия ден, събота, или със седмичния цикъл. Тези съботи, „освен Господните съботи“ (Лев. 23:38), са първият и последният ден от празника на Безквасните хлябове, денят на Петдесетницата, празникът на Тръбите, денят на Умиловивението и първият и последният ден от празника на Шатроразпъването (срв. Лев. 23:7, 8, 21, 24, 25, 27, 28, 35, 36).

Тъй като изчисляването на тези съботи зависи от началото на свещената година, която се основава на лунния календар, може да се паднат във всеки седмичен ден. Когато съвпаднал със седмичната събота, се наричат „велик ден“ (срв. Йоан 19:31). „Докато седмичната събота беше установена в края на творческата седмица за цялото човечество, годишните съботи бяха неразделна част от юдейската ритуална и церемониална система, учредена на планината Синай и сочеща напред към идващия Месия. Съблюдаването ѝ приключи с Неговата смърт на кръста.“⁹

Съботата и Христос. Писанието разкрива истината, че Христос – както Отец – е Творецът (вж. 1 Кор. 8:6; Евр. 1:1, 2; Йоан 1:3). Така че именно Той отделя седмия ден за почивка на човечеството.

Христос свързва съботата както със Своето изкупително, така и със Своето творческо дело. Като великия „АЗ СЪМ“ (Йоан 8:58; Изх. 3:14) Той включва съботата в Декалога да бъде мощно напомнящо средство за тази седмична среща за поклонение

пред Твореца. Прибавена е и друга причина за съблюдаване на съботата: избавлението на Божия народ (Вт. 5:14, 15). Така че съботата е белег на тези, които са приели Исус като Творец и Спасител.

Двойната роля на Христос като Творец и Изкупител изяснява защо Той като Човешки Син предявява претенции, че е „Господар и на съботата“ (Марк 2:28). Със Своя авторитет Исус би могъл да премахне съботата, ако пожелае това, но не го прави. Напротив, Той изтъква, че тя е валидна за всички човешки същества, като казва: „съботата е направена за човека“ (ст. 27).

През цялата Си земна служба Христос ни оставя пример за вярно съблюдаване на съботата. Негов „обичай“ е да присъства на богослужение в събота (Лука 4:16). Участието Му в съботните служби показва, че Той одобрява този ден за поклонение.

Христос е толкова загрижен за освещаването на съботата, че когато говори за гонението, което ще настъпи след възнесението Му, намира за необходимо да посъветва Своите ученици: „И се молете да не се случи бягането през зимата или в съботен ден“ (Мат. 24:20). Това показва ясно, както Джонатан Едуардс е отбелязал, „че дори и в такива тежки времена християните са били задължени стриктно да съблюдают съботния ден“.¹⁰

Когато приключва Своето творческо дело – неговото първо велико дело в световната история – Хрис-

тос си почива на седмия ден. Тази почивка означава завършване и освещаване. Той прави съвсем същото в края на земната Си служба, когато завършва Своего второ велико историческо дело. В петък следобед, на шестия ден от седмицата, Христос завършва Своята изкупителна мисия на земята. Последните Му думи са: „Извърши се!“ (Йоан 19:30). Писанието подчертава, че когато Той умира, „това беше денят на приготвянето и съботата настъпваше“ (Лука 23:54). След смъртта Той Си почива в гроб, символизирайки по този начин, че е осъществил изкуплението на човечеството.¹¹

Така съботата свидетелства за Христовото дело на сътворение и изкупление. Чрез съблюдаването ѝ Неговите последователи се радват с Него на това, което Той е осъществил за човечеството.¹²

Съботата и апостолите.

Учениците на Христос почитат съботата преди и след Христовата смърт. Когато съботата настъпва, те прекъсват своите приготовления за погребението на Исус „и в съботата си почиваха според заповедта“, като решават да продължат тази работа в неделя, „първия ден на седмицата“ (Лука 23:56; 24:1).

Както Христос, така и апостоли те провеждат богослуженията си в седмия ден, събота. В своите евангелизаторски пътувания апостол Павел посещава синагогите в събота и проповядва Христос (Д.А. 13:14; 17:1, 2; 18:4). Дори езичниците

го канят да проповядва Божието слово в събота (Д.А. 13:42, 44). Където няма синагоги, той търси местата, на които обикновено се провежда съботно богослужение (Д.А. 16:13). Както участието на Христос в съботните служби означава, че Той приема седмия ден като специален ден за поклонение, същото означава и Павловото участие.

Това вярно съблюдаване на съботата от страна на апостола е в контраст с отношението му към годишните церемониални съботи. Той обяснява, че християните не са задължени да пазят тези годишни почивни дни, защото Христос е приковал церемониалния закон на кръста (вж. гл. 19 на тази книга). Той казва: „И така, никой да не ви осъжда за това, което ядете или което пиете, или за нещо относно някой празник, или новолуние, или събота, които са сянка на онова, което ще дойде, но тялото е Христово“ (Кол. 2:16, 17). Тъй като „контекстът [на този пасаж] се занимава с ритуални въпроси, съботите, за които става дума тук, са церемониалните съботи от юдейските годишни празници, които са „сянка“ или прототип, символ, чието изпълнение щеше да дойде в Христос“.¹³

По подобен начин в посланието си към галатяните апостол Павел протестира срещу изискванията на церемониалния закон. Той казва: „Вие пазите дните, месеците, времената и годините. Боя се за вас, да не би напразно да съм се трудил помежду ви“ (Гал. 4:10, 11).

Мнозина са под впечатлението, че Йоан има предвид неделята, когато заявява: „В Господния ден бях обзет от Духа“ (Откр. 1:10). В Библията обаче единственият ден, за който се говори, че е Божие специално притежание, е съботата. Христос заявява: „седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог“ (Изх. 20:10); по-късно го нарича „святия Ми ден“ (Ис. 58:13). А Христос се нарича „господар на съботата“ (Марк 2:28). Тъй като в Светото писание единственият ден, който Господ нарича Свой собствен, е седмият ден, събота, изглежда логично да заключим, че именно събота е бил денят, който Йоан е имал предвид. Със сигурност няма никакъв библиейски прецедент, който да показва, че той би приложил това понятие за първия ден на седмицата, неделята.¹⁴

И наистина никъде Библията не ни заповядва да съблюдаваме който и да било друг седмичен ден освен събота. Тя не обявява никой друг седмичен ден за благословен или свят. Нито пък Новият завет посочва, че Бог е заменил съботата с някой друг ден от седмицата.

Напротив, Писанията разкриват, че Бог възнамерява Неговият народ да съблюдава съботата през цялата вечност: „Защото, както новото небе и новата земя, които Аз ще направя, ще пребъдат пред Мен, казва Господ, така ще пребъде родът ви и името ви. И от новолуние до новолуние, и от събота до събота ще идва всяка твар да се покланя пред Мен, казва Господ“ (Ис. 66:22, 23).

Значение на съботата. Съботата има широк смисъл и е изпълнена с дълбока и богата духовност.

1. Вечен паметник на Сътворението. Както видяхме, Десетте заповеди посочват съботата като паметник на сътворението на света (Изх. 20:11, 12). Заповедта да се съблюдава седмият ден, събота, е „свързана неразривно със Сътворението. Заповедта да я съблюдаваме е пряк резултат от акта на Сътворението. Нещо повече, цялото човешко семейство дължи своето съществуване на Сътворението, паметник на което е съботата; следователно задължението да се съобразяваме със съботната заповед като паметник на творческата мощ на Бога стои пред цялата човешка раса“.¹⁵ Стронг нарича съботата „вечно морално задължение, учреден от Бог паметник на Неговата творческа дейност“.¹⁶

Тези, които я приемат като паметник на Сътворението, биха я съблюдавали с благодарна признателност, защото „Бог е техният Творец и Господар, а те – дело на Неговите ръце, подчинени на Неговия авторитет. Така че тази институция има в голяма степен възпоменателна същност и бе дадена на цялото човечество. В нея няма нищо символично, тя не е „сянка“ на нещо, нито приложението ѝ е ограничено само за някой народ“.¹⁷ И докогато ние се покланяме на Бог, защото Той е наш Творец, дотогава и съботата ще служи като знак и паметник на Сътворението.

2. Символ на изкуплението. Когато Бог освобождава Израел от робството в Египет, съботата, която е вече паметник на Сътворението, става и паметник на освобождение-то (Вт. 5:15). Господ има намерение седмичната съботна почивка, съблюдавана подходящо, да бъде едно постоянно избавление на човека от робството на Египет, което да не бъде ограничено в една страна или в един век, но да включва всяка страна и всеки век. Човекът и днес се нуждае да бъде освободен от робуване на алчността, печалбарството и властолюбието, от социалното неравенство, греха и егоизма.¹⁸

В подножието на кръста съботната почивка изпъква като особен символ на изкуплението. Тя е паметник на изхода от робството на греха под ръководството на Емануил. Най-големият товар, който носим, е вината за нашето непослушание. Съботната почивка, като сочи назад към Исусовата почивка в гроба след победата над греха, предлага на християнина изключителната възможност да приеме и преживее Христовото прощение, мир и почивка.¹⁹

3. Знак за осветение. Съботата е знак за Божията преобразяваща сила, знак за святост или осветение. Господ заявява: „Съботите ми строго да пазите, защото това е знак между Мен и вас във всичките поколения, за да знаете, че Аз съм Господ, Който ви осветявам“ (Исх. 31:13, срв. Йез. 20:20). Съботата следователно е знак на Бог, който ни осветява. Като на-

род ние сме осветени чрез кръвта на Христос (Евр. 13:12), затова съботата е и знак, че вярващият приема Неговата кръв за прощение на греховете.

Както Бог отделя съботата за свята цел, така Той отделя и Своя народ за свята цел – да бъде Негов специален свидетел. Общението с Него в този ден води към святост; ние се научаваме да бъдем зависими не от своите собствени възможности, а от Бог, който ни осветява.

Силата, която е сътворила всичко, е същата, която пресътворява душата по Негово собствено подобие. За тези, които пазят свято съботния ден, той е знак за осветение. Истинското осветение е хармония с Бог, уеднаквяване с Неговия характер чрез послушание към тези принципи, които отразяват характера Му. А съботата е знак на послушание. Който се подчинява от сърце на четвъртата заповед, ще се подчинява и на целия закон. Той я осветява чрез послушание.²⁰

4. Знак за вярност. Както верността на Адам и Ева е била изпитана чрез дървото за познаване на доброто и злото, поставено сред Едемската градина, така и верността на всяко човешко същество към Бог ще бъде изпитана чрез съботната заповед, поставена в средата на Декалога.

Писанията разкриват, че преди Второто пришествие целият свят ще бъде разделен на две групи: едни, които са верни и „пазят Божиите заповеди и вярата в Исус“ и други, кои-

то се кланят „на звяра и на неговия образ“ (Откр. 14:12, 9). По това време Божията истина ще бъде възвеличена пред света и на всички ще стане ясно, че съблюдаването на седмия ден, съботата от Писанията, е доказателство за вяност към Твореца.

5. Време за приятелско общуване. Бог сътворява животните, за да бъдат приятели на човека (Бит. 1:24, 25). А за по-висше общуване Бог дава мъжът и жената да си принадлежат един на друг (Бит. 2:18-25). Но в лицето на съботата Бог поднася на човечеството най-висшата форма на общение – приятелството с Него. Човеците не са създадени само за да общуват с животните, нито дори за да общуват с други себеподобни. Те са създадени да общуват с Бог.

Именно в събота можем да преживеем по особен начин Божието присъствие между нас. Без съботата животът би бил работа и тежък труд без край. Всеки ден би бил еднакъв с другите, посветен на светски стремежи. Идването на съботата обаче донася покой, отмора, надежда, радост, смисъл и кураж. Тя осигурява време за общение с Бог чрез богослужение, молитва, песни, изучаване и размишление върху Словото, чрез споделяне на евангелието с други. Съботата е нашата възможност да преживеем Божието присъствие тук.

6. Знак за праведност чрез вяра. Християните признават, че чрез ръководството на една просветена съвест нехристияните, които чест-

но търсят истината, могат да бъдат доведени от Светия Дух до разбиране на основните принципи на Божия закон (Рим. 2:14-16). Това изяснява защо деветте заповеди, с изключение на четвъртата, са били до известна степен приети и извън християнството. Но случаят със съботната заповед не е такъв.

Много хора разбират основанието за седмия почивен ден, но често им е трудно да разберат защо една работа, извършвана през всеки друг ден от седмицата, е добра и препоръчителна, а става грях, ако се извършва в седмия ден. Природата не предлага никакво основание за пазене на седмия ден. Планетите се движат по своите орбити, растенията растат, дъждът и слънцето се сменят, а животните продължават да живеят така, като че ли всички дни са еднакви. Защо тогава хората би трябвало да пазят седмия ден, съботата? За верните християни има само едно основание и никакво друго, но това основание е достатъчно: Бог е наредил така.²¹

Само чрез Божието специално откровение хората разбират защо е нужно съблюдаването на седмия ден. Тези, които пазят седмия ден, го правят с вяра и поради абсолютното си доверие в Христос, Който е предписал това съблюдаване. Чрез пазенето на съботата вярващите откриват желанието си да приемат Божията воля в своя живот, вместо своята собствена.

Като пазят седмия ден, вярващите не се опитват да станат

праведни, те съблюдават съботата в резултат на връзката си с Христос – Твореца и Изкупителя.²² Пазенето на съботата е следствие на Неговата праведност да оправдава и освещава, да освобождава от робството на греха и да вменява на човека Своята съвършена правда.

„Едно ябълково дърво не става ябълково чрез раждане на ябълки. То просто трябва да бъде такова. Тогава ябълките са негов естествен плод. Така истинският християнин не пази съботата или другите девет заповеди, за да стане праведен. По-скоро пазенето е естествен плод от праведността, която Христос споделя с него. Който пази съботата по този начин, не е законник, защото външното пазене на седмия ден означава и вътрешно преживяване на оправданието и освещението от страна на вярващия. Следователно истинският пазител на съботата не се въздържа от забранени дейности в събота, за да спечели Божието благоволение, а защото обича Бога и желае да направи съботата най-важен ден за по-близко общение с Него.“²³

Пазенето на съботата разкрива, че сме престанали да разчитаме за спасение чрез нашите собствени дела и разбираме, че само Христос, Творецът, може да ни спаси. И наистина „духът на истинското пазене на съботата открива върховна любов към Исус Христос, Твореца и Спасителя, Който ни прави нови личности. Тази любов прави пазенето на истинския ден по истинския начин знак за оправдание чрез вяра“.²⁴

7. Символ на почивка в Христос. Съботата, паметник на Божието освобождение на израелтяните от Египет и на почивката в земния Ханаан, е отличавала изкупените в онова време от заобикалящите ги народи. По подобен начин и днес съботата е знак за освобождаването от греха за почивка в Бог, Който отделя изкупените от света.

Всички, които влизат в Божията почивка, са си починали „от своите дела, както и Бог от Своите Си“ (Евр. 4:10). „Тази почивка е духовна, тя е почивка „от своите дела“, от греха. Именно в нея Бог кани Своя народ и нейни символи са както съботата, така и Ханаан.“²⁵

Когато приключва Своето творческо дело и Си почива в седмия ден, Бог осигурява на Адам и Ева – в съботата – възможност да си починат в Него. Въпреки че те не успяват, Божията първоначална цел – да предложи тази почивка на човечеството – не се променя. След грехопадението съботата продължава да бъде спомен за тази почивка. „По този начин съблюдаването на седмия ден, събота, свидетелства не само за вярата ни в Бог като Творец на всичко, но и за вярата ни в Неговата сила да преобрази живота и да направи годни мъже и жени да влязат в тази вечна „почивка“, която Той първоначално възнамеряваше да даде на жителите на тази земя.“²⁶

Бог е обещал тази духовна почивка на буквалния Израел. Въпреки неговия неуспех да влезе в

нея, Божията покана е все още в сила: „Следователно за Божия народ остава една съботна почивка“ (Евр.4:9). Всички, които желаят да влязат в тази почивка, „трябва, първо, да влязат чрез вяра в Неговата духовна „почивка“, трябва, първо, да влязат в почивката на душата от греха и от нейните старания за спасение чрез собствени усилия“.²⁷

Новият завет умолява християните да не отлагат да преживеят тази почивка на благодат и вяра, защото „днес“ е благоприятно време да се влезе в нея (Евр. 4:7; 3:13). Всички, които са влезли в тази почивка – спасителната благодат, получавана чрез вяра в Исус Христос – са си починали от всяко усилие да придобият праведност чрез свои собствени дела. По този начин съблюдаването на седмия ден, събота, е символ за влизането на вярващия в евангелската почивка.

ОПИТИ ДА СЕ ПРОМЕНИ ДЕНЯТ ЗА ПОКЛОНЕНИЕ

След като съботата играе жизненоважна роля в поклонението на Бог като Творец и Изкупител, не би трябвало да се изненадваме, че Сатана е обявил тотална война за събаряне на тази свята заповед.

Никъде Библията не дава право за промяна на деня за поклонение, който Бог е осветил в Едем и е обявил повторно на Синай. Други християни, пазители на неделята, признават това.

Католическият кардинал Джеймс Гибънс пише: „Може да прочетете Библията от „Битие“ до „Откровение“, но няма да намерите нито едно-единствено място, което да разрешава освещаване на неделята. Писанията налагат религиозното съблюдаване на събота“.²⁸

А. Т. Линкълн, протестант, пише: „Не може да се докаже, че самият Нов завет дава основание за вяра, че след възкресението Бог е наредил да се съблюдава първият ден на седмицата като събота“.²⁹ Той признава: „Единственият последователен начин на поведение за всеки, който твърди, че целият Декалог е задължителен като морален закон, е да стане пазител на седмия ден, събота“.³⁰

Ако няма никакво библейско доказателство, че Христос или Неговите ученици са променили деня за поклонение, тогава как наистина толкова много християни са приели неделята вместо събота?

Зараждане на спазването на неделята. Промяната на деня за поклонение от събота в неделя става постепенно. Няма никакво доказателство за ежеседмично поклонение на християните в неделя преди втори век, но доказателствата сочат, че към средата на II век сл. Хр. някои християни започват доброволно да съблюдават неделята като ден за богослужение, а не като почивен ден.³¹

Църквата в Рим, съставена в по голямата си част от вярващи езичници (Рим. 11:13), се отклонява към поклонение в неделя. В Рим, столицата на империята, възникват силни антиюдейски настроения, които с течение на времето стават все по-силни и по-силни. Реагирайки на тези настроения, християните в този град се опитват да се разграничат от юдеите. Изоставят някои практики, които поддържали заедно с юдеите, и започват да се отклоняват от почитането на съботата, като преминават към съблюдаване на неделята.³²

От II до V век, докато неделята увеличава своето влияние, християните продължават да съблюдават седмия ден, събота, почти в цялата Римска империя. Историкът Сократ от пети век пише: „Почти всички църкви в целия свят почитат светите тайнства в събота всяка седмица, но това християните от Александрия и Рим, поради някаква древна традиция, са престанали да правят“.³³

През IV и V век много християни провеждат богослужения и в събота, и в неделя. Созомен, друг историк от този период, пише: „Хората в Константинопол и почти навсякъде се събираха в събота, както и в първия ден на седмицата, чийто обичай никога не се съблюдава в Рим или в Александрия“.³⁴ Подобни цитати показват водещата роля на Рим в незначитане на съботата.

Защо тези, които се отклоняват от поклонението в седмия ден, избират неделя, а не друг ден от седмица-

та? Главната причина е, че Христос възкръсва в неделя. В действителност се твърди, че Той е упълномощил поклонението в този ден. „Но колкото и странно да изглежда, НИТО ЕДИН ПИСАТЕЛ ОТ ВТОРИ И ТРЕТИ ВЕК НИКОГА НЕ Е ЦИТИРАЛ НИТО ЕДИН БИБЛЕЙСКИ ТЕКСТ, С КОЙТО ДА ДОКАЖЕ ПРАВОТО ЗА СЪБЛЮДАВАНЕ НА НЕДЕЛЯТА ВМЕСТО СЪБОТА. Нито Варнава, нито Игнатий, нито Юстин, нито Иринеи, нито Тертулиан, нито Климент Римски, нито Климент Александрийски, нито Ориген, нито Киприан, нито Викториний, нито който и да било автор, живял около времето на Исус, знае за някакво такова наставление от Исус от някоя част на Библията.“³⁵

Популярността и влиянието, което поклонението пред слънцето на римляните езичници се е извършвало в неделя, несъмнено до голяма степен е допринесло за увеличаващото се негово приемане като ден за поклонение. Поклонението на слънцето е играло важна роля в целия древен свят. То е било един от най-важните компоненти на римската религия. Поради източния култ към слънцето „от първата част на втория век след Христос култът към Sol Invictus стана доминиращ в Рим и в други части на империята“.³⁶

Тази популярна религия повлиява на ранната църква чрез новообърнатите. „Обърнатите от езичеството християни бяха постоянно привличани към почитание на слънцето. Това се доказва не само от честото осъждане на тази практика от църковните отци, но и от значителното отраже-

ние на поклонението на слънцето в християнската литургия.³⁷

Четвърти век е свидетел на въвеждането на неделните закони. Първо са издадени неделни закони от граждански, а след това от религиозен характер. Император Константин издава ПЪРВИЯ ГРАЖДАНСКИ НЕДЕЛЕН ЗАКОН на 7 март 321 г. сл. Хр. Съобразявайки се с популярността на неделята сред езическите поклонници на слънцето и с почитта, с която много християни са гледали на нея, Константин се надява, че като направи неделята почивен ден, би могъл да си осигури подкрепата на тези две категории избиратели за своето управление.³⁸

Неделният закон на Константин гласи: „На почитаемия ден на слънцето [venerability die Solis] нека съдиите и хората, живеещи в градовете, да почиват и нека всички магазини бъдат затворени. В селата обаче хората, които са заети в селското стопанство, могат свободно и законно да продължават своите занимания“.³⁹

Няколко десетилетия по-късно църквата последва този пример. На събора в Лаодикия (364 г. сл. Хр.), който не е всемирен, а римокатолически, е издаден ПЪРВИЯТ ЦЪРКОВЕН НЕДЕЛЕН ЗАКОН. В канон 29 църквата поставя условие християните да почитат неделята и „ако е възможно, да не работят в този ден“, като отхвърля практиката да се почива и учи в събота, че християните не би трябвало да стоят „без работа в

събота (на гр. sabbaton), а да работят в този ден“.⁴⁰

В 538 г. сл. Хр., годината, която бележи началото на пророчеството за 1260-те години (вж. гл. 13 на тази книга), римокатолическият трети събор в Орлеанс издава закон, дори по-суров от закона на Константин. Канон 28 от този църковен събор гласи, че в неделя дори „селскостопанската работа би трябвало да бъде оставена, за да не пречи на хората да посещават църквата“.⁴¹

Промяната – пророкувана.

Библията разкрива, че съблюдаването на неделята като християнска институция има своя произход в „тайната на беззаконието“ (2 Сол. 2:7), която вече е действала в дните на апостол Павел (вж. гл. 13 на тази книга). В пророчеството от Даниил гл. 7 Бог открива Своето предумисление за промяната на деня за поклонение.

Видението на Даниил описва една атака срещу Божия народ и Неговия закон. Атакуващата сила, представена чрез малкия рог (и чрез звяра от Откр. 13:1-10), причинява голямо отстъпление в християнската църква (вж. гл. 13 на тази книга). Произлязъл от четвъртия звяр и станал главна преследваща сила след падането на Рим (вж. гл. 19 на тази книга), малкият рог се опитва „да промени времена и закони“ (Дан. 7:25). Тази отстъпническа сила успява да измами по-голямата част от света, но в края присъдата ще бъде срещу нея (Дан. 7:11, 22, 26). По вре-

ме на последната скръб Бог ще се намеси в полза на Своя народ и ще го избави (Дан. 12:1-3).

Това пророчество разкрива една сила в християнския свят. Само една религиозна организация твърди, че притежава правото да променя Божествените закони. Ето виждането на римокатолическите авторитети през цялата история:

Около 1400 г. сл. Хр. Петрус де Анчарано настоява, че „папата може да промени Божествения закон, тъй като неговата власт не е от човек, а от Бога и той действа вместо Бог на земята с пълната власт да връзва и развързва своите овци“.⁴²

Въздействието на това удивително твърдение е демонстрирано по време на Реформацията. Лутер смята, че Свещеното писание, а не традицията на църквата, е неговото ръководство в живота. Девизът му е *Sola scriptura* – „Библията и само Библията“. Джон Ек, един от най-известните защитници на римокатолическата вяра, атакува Лутер по този въпрос, като изтъква, че авторитетът на църквата е над Библията. Той отправя предизвикателство към Лутер за спазването на неделята вместо библейската събота. Ек казва: „Писанието учи: „Помни съботния ден, за да го освещаваши. Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела; а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог...“ И все пак църквата замени съботата с неделя по силата на своя собствен авторитет, за който ти (Лутер) нямаш никакъв библейски текст“.⁴³

На събора в Трент (1545 – 1563), свикан от папата, за да се противопостави на протестантизма, Гаспар де Фосо, архиепископ на Реджио, повдига отново въпроса. „Авторитетът на църквата – казва той – се илюстрира най-ясно от Писанията, защото, докато от една страна тя (църквата) заявява, че са Божествени и ни ги предлага да ги четем... от друга узаконените предписания на Свещеното писание, дадени от нашия Господ, не се зачитат благодарение на същия авторитет (църквата). Съботата, най-славният ден в закона, е била променена в Господния ден... Тези и други подобни въпроси са загубили своето значение не по силата на учението на Христос (защото Той казва, че е дошъл да изпълни закона, а не да го разруши), а са били променени от авторитета на църквата.“⁴⁴

Дали църквата все още поддържа това становище? Катехизисът на католическата доктрина за новопоявявалия, издаден през 1977 година, съдържа следната серия от въпроси (В) и отговори (О):

В. „Кой е библейският почивен ден?“

О. „Събота е библейският почивен ден.“

В. „Защо съблюдаваме неделя вместо събота?“

О. „Ние съблюдаваме неделя вместо събота, защото Католическата църква прехвърли светостта на съботата върху неделята.“⁴⁵

В своя бестселър Вярата на милионите (1974) римокатолическият учен Джон А. О' Брайън идва до следното непреодолимо заключение: „След като събота, а не неделя, е точно определеният от Библията ден, не е ли странно, че не-католиците, които изповядват, че са приели своята вяра направо от Библията, а не от църквата, пазят неделя вместо събота? Да, разбира се, нелогично е. Обичаят да се съблюдава неделя – казва той – почива на авторитета на Католическата църква, а не на изричен библейски текст. Това съблюдаване остава като спомен от Църквата Майка, от която некатолическите секти се отделиха – като момче, бягащо от дома, но все още носещо в джоба си портрет на своята майка или кичур от нейната коса.“⁴⁶

Претенциите за тези права изпълняват пророчеството и допринасят за идентифициране на силата, наречена „малък рог“.

Възстановяване на съботата. В Ис. гл. 56 и 58 Бог призовава Израел към съботна реформа. Като открива славата на бъдещото събиране на езичниците при Него (Ис. 56:8), Той свързва успеха на тази спасителна мисия със свято пазиене на съботата (Ис. 56:1, 2, 6, 7).

Бог излага внимателно особено то дело на Своя народ. Въпреки че мисията му е всесветска, тя е специално насочена към една група хора, които изповядват, че са вярващи, но в действителност са се отклонили от

Божии предписания (Ис. 58:1, 2). Той определя мисията за така наречените вярващи със следните думи: „И родените от теб ще съградят от давна запустелите места; ще възстановиш основите на много поколения; и ще те нарекат Възстановител на развалините, Възобновител на места за заселване. Ако отдръпнеш крака си в събота, за да не вършиш своята воля в святия Ми ден, и наречеш съботата наслада, свята на Господа, ден за почитане, и Го почиташ, като не следваш в нея своите си пътища и не търсиш своето си удоволствие, и не говориш своите си думи, тогава ще се наслаждаваш в Господа“ (Ис. 58:12-14).

Мисията на духовния Израел съответства на мисията, която древният Израел е имал. Божият закон е бил нарушен, когато властта на малкия рог е променила съботата. Както потъпканата събота е трябвало да бъде възстановена в Израел, така в днешно време Божествената институция на съботата трябва да бъде възстановена и разрушеното в стената на Божия закон да бъде поправено.⁴⁷

Именно провъзгласяването на вестта от Откр. 14:6-12 във връзка с вечното евангелие осъществява това дело на възстановяване и възвеличаване на Закона. Именно провъзгласяването на тази вест е мисията на Божията църква малко преди Второто пришествие (вж. гл. 13 на тази книга). Тази вест ще събуди света, поканвайки всеки да се приготви за съда.

В апела да се поклоним на Твореца, „на Този, Който е направил небето и земята, морето и водните извори“ (Откр. 14:7), е вложен пряк цитат от четвъртата заповед на Божия вечен закон. Включването на тази заповед в това последно предупреждение потвърждава Божията особена грижа Неговата напълно забравена събота да бъде възстановена преди Второто пришествие.

Провъзгласяването на тази вест ще предизвика конфликт, който ще обхване целия свят. Централният въпрос ще бъде послушание към Божия закон и съблюдаване на съботата. Пред лицето на този конфликт всеки трябва да реши дали да пази Божиите, или човешките заповеди. Тази вест ще оформи един народ, който пази Божиите заповеди и вярата в Исус. Които я отхвърлят, накрая ще получат белега на звяра (Откр. 14:9, 12; вж. гл. 13 на тази книга).

За да изпълни успешно своята мисия да възвеличи Божия закон и да направи почитаема Неговата пренебрегната събота, Божият народ трябва да даде пример за последователно пазене на съботата от любов.

СЪБЛЮДАВАНЕ НА СЪБОТАТА

За да ПОМНИМ съботния ден (Иzx. 20:8) и да го освещаваме, ние трябва да мислим за съботата през цялата седмица и да направим необходимата подготовка, за да я празнуваме по начин, угоден на Бог.

Би трябвало да внимаваме да не изтощим силите си през седмицата така, че да не можем да Му служим в събота.

Тъй като съботата е ден за специално общение с Бог, когато сме поканени да празнуваме с радост Неговото благодатно сътворение и изкупление, важно е да избягваме всичко, което може да наруши неговата свята атмосфера. Библията посочва ясно, че в събота трябва да прекратим светската си работа (Иzx. 20:10), като избягваме всяка дейност за осигуряване на прехраната и всички търговски сделки (Неем. 13:15-22). Трябва да почитаме Бог, „като не следваш в нея своите си пътища и не търсиш своето си удоволствие, и не говориш своите си думи“ (Ис. 58:13). Да посвещаваме този ден на своите удоволствия, да се занимаваме със светски интереси, разговори и мисли или да прекарваме времето си в спортни игри, означава да се лишим от общението с нашия Творец и да нарушим светостта на съботата.⁴⁸ Грижата ни за съботната заповед би трябвало да обхваща и всички, които са под наша власт – нашите деца, нашите работници и дори нашите гости и животни (Иzx. 20:10), така че и те да могат да се насладят на съботните благословения.

Събота започва при залез слънце в петък и свършва със залеза му в събота вечер (вж. Бит. 1:5, срв. Марк 1:32).⁴⁹ Писанието нарича петъка подготвителен ден (Марк 15:42) – ден на подготовка за събота, така че

нищо да не осквернява нейната святост. В петък тези, които приготвят храната на семейството, би трябвало да я приготвят и за събота, така че през нейните святи часове да могат да си починат от своята работа (вж. Изх. 16:23).

Когато святите съботни часове наближат, добре е членовете на семейството или групите от вярващи да се събират заедно точно преди залез слънце в петък вечер, за да пеят, да се молят и да четат Божието слово, като по този начин поканват като любим гост Духа на Христос. По подобен начин те би трябвало да отбелязват и нейното приключване, като се събират за богослужение в края на съботния ден, в събота вечер, за да измолят Божието присъствие и ръководство за настъпващата седмица.

Бог призовава Своя народ да направи съботата ден за наслада (Ис. 58:13). Как може да стане това? Само като следваме примера на Христос, Господаря на съботата, можем да се надяваме да преживеем истинската радост и задоволство, които Бог е запазил за нас в този ден.

Христос редовно ходи на богослужение в събота, взема участие в службите и дава религиозни наставления (Марк 1:21; 3:1-4; Лука 4:16-27; 13:10). Но прави и нещо повече от това да присъства на богослужение. Той дружи с другите (Марк 1:29-31; Лука 14:1), прекарва известно време на открито (Марк 2:23) и ходи да

върши святи дела на милост. Навсякъде, където може, Той изцелява болните и нещастните (Марк 1:21-31; 3:1-5; Лука 13:10-17; 14:2-4; Йоан 5:1-15; 9:1-14).

Когато е критикуван, че облекчава страдания в святия ден, Исус отговаря: „Позволено е да се прави добро в съботен ден“ (Мат. 12:12). Неговата изцелителна дейност нито нарушава съботата, нито я премахва. Тя наистина поставя край на тежките фарисейски наредби, които са били изопачили значението на съботата като средство за духовно освежаване и наслада.⁵⁰ Бог определя съботата за духовно обогатяване на човечеството. Дейности, които подпомагат и улесняват общението с Бог, са подходящи; тези, които отклоняват от тази цел и превръщат съботата в пасивен почивен ден, са неподходящи.

Господарят на съботата кани всички да следват Неговия пример. Които приемат Неговия апел, преживяват съботата като наслада и духовен празник – предвкушане на небето. Те откриват, че съботата е определена от Бог, за да ни предпазва от духовно обезсърчаване. Седмица след седмица седмият ден успокоява нашата съвест, като ни уверява, че независимо от нашия несъвършен характер ние стоим съвършени в Христос. Това, което Той е извоювал на Голгота, е нашето изкупление. Ние влизаме в Неговата почивка.⁵¹

Бележки

1. John N, Andrews, History of the Sabbath, 2nd ed., enl. (Battle Creek, MI: Seventh-day Adventist Publishing Assn., 1873), 3rd ed., enl., p. 575.
2. SDA Bible Commentary, rev.ed., т. 1, с. 220.
3. Пак там.
4. J.L. Shuler, God's Everlasting Sign (Nashville: Southern Pub.Assn., 1972), 114-116; M.L. Andreason, The Sabbath (Washington, D. C.: Review and Herald, 1942), 248; A.V. Walenkampf, „The Baptism, Seal and Fullness of the Holy Spirit” (непубликуван ръкопис), с. 48; Ellen G. White, Patriarchs and Prophets, 307; White, The Great Controversy, pp. 613, 640.
5. White, Patriarchs and Prophets, p. 307.
6. Wallenkampf, „Baptism, Seal, and the Fullness of the Holy Spirit”, p. 48.
7. SDA Bible Commentary, rev. ed., vol. 1, p. 605.
8. „Sabbath”; SDA Encyclopedia, rev. ed., vol. 1, p. 1239.
9. „Sabbath, Annual”; пак там, с. 1265.
10. Jonathon Edwards, The Works of President Edwards (New York: Leavitt & Allen, 1852 repr. of the Worcester ed.), vol. 4, p. 622. Пуританите са считали неделята за християнския почивен ден.
11. Интересно е да се отбележи, че именно в един „велик ден” (Йоан 19:31) Исус си е починал в гроба – защото в него е бил едновременно седмият ден на седмицата и първата събота от седмицата на безквасните хлябове. „Твърде добро” от Сътворението се смесва с „Извърши се” от Изкуплението, когато Начинателят и Завършителят отново си почива в пълнотата.
12. Samuele Bacchiocchi, Rest for Modern Man (Nashville: Southern Pub. Assn., 1976), pp. 8, 9.
13. „Sabbath”; SDA Encyclopedia, rev. ed., p. 1244. Вж. също SDA Bible Commentary, rev. ed., vol. 7, pp. 205, 206; срв. White, „The Australia Camp Meeting”; Review and Herald, Jan. 7, 1896, p. 2.
14. Вж. SDA Bible Commentary, rev., ed., vol. 7, pp. 735, 736. Срв. White, Acts of the Apostles (Mountain View, CA: Pacific Press, 1911), p. 581.
15. „Sabbath”; SDA Encyclopedia, p. 1237.
16. A. H. Strong, Systematic Theology, p. 408.
17. White, Patriarchs and Prophets, p. 48.
18. Bacchiocchi, Rest for Modern Man, p. 15.
19. Пак там, с. 19.
20. White, Testimonies, vol. 6, p. 350.
21. Andreasen, Sabbath, p. 25.
22. Законничеството може да се дефинира като „опит за спечелване на спасението чрез лични усилия. То е подчинение на закона и на определени спазвания като средства за оправдание пред Бог. Това е погрешно, тъй като „нито едно създание няма да се оправдае пред Него чрез дела, изисквани от закона” (Рим. 3:20) (Shuler, God's Everlasting Sign, p. 90). Шулър продължава: „Тези, които отхвърлят спазването на съботата и обявяват това за законничество, трябва да помислят върху следното: Ако новороденият християнин се въздържа от поклонение пред фалшиви богове и поддържа почитателност, както е заповядано от първата и третата заповеди, дали се противопоставя на спасението по благодат? Чистотата, честността и истинността, отстоявани от седмата, осмата и деветата заповеди,

противопоставят ли се на безплатната благодат? Отговорът и на двата въпроса е „не“. По същия начин спазването на седмия ден от една обновена душа не е законничество, нито противоречи на спасението само по благодат. Всъщност заповедта е единственото предписание в закона, представляващо знак за освобождаване от греха и освещаване само чрез благодат“ (пак там).

23. Пак там, с. 89.

24. Пак там, с. 94.

25. Andreassen, Sabbath, p. 105.

26. SDA Bible Commentary, rev. ed., vol. 7, p. 420.

27. Пак там.

28. James Gibbons, *The Faith of Our Fathers*, 47th rev. enl. ed. (Baltimore: John Murphy & Co., 1895), pp. 111, 112. Р. У. Дейл, конгрешанин, твърди: „Съвсем е ясно, че колкото и стриктно или посветено да прекарваме неделата, ние не я спазваме като библейски почивен ден... Съботата се основава на конкретна Божествена заповед. Не можем да посочим никаква такава заповед за задължението да спазваме неделата“ (R. W. Dale, *The Ten Commandments*, 4th ed. [London: Hodder and Stoughton, 1884], p. 100.

29. Andrew T. Lincoln, „From Sabbath to Lord's Day: A Biblical and Theological Perspective“ in *From Sabbath to Lord's Day: A Biblical, Historical, and Theological Investigation*, ed. D. A. Carson (Grand Rapids: Zondervan, 1982), p. 386.

30. Пак там, с. 392.

31. Вж. Justin Martyr, *First Apology*, in *Ante-Nicene Fathers* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 1979), vol. 1, p. 186; Maxwell, *God Cares* (Mountain View, CA: Pacific Press, 1981), vol. 1, p. 130.

32. Вж. например Bacchiocchi, „The Rise of Sunday Observance in Early Christianity“ in *The Sabbath in Scripture and History*, ed. Kenneth A. Strand (Washington, D. C.: Review and Herald, 1982), p. 137; Bacchiocchi, *From Sabbath to Sunday* (Rome: Pontifical Gregorian University Press, 1977), pp. 223-232.

33. Socrates, *Ecclesiastical History*, book 7, chap. 19, trans. in *Nicene and PostNicene Fathers*, 2nd series, vol. 2, p. 390.

34. Sozomen, *Ecclesiastical History*, book 7, chap. 19, trans. in *Nicene and PostNicene Fathers*, 2nd series, vol. 2, p. 390.

35. Maxwell, *God Cares*, vol. 1, p. 131.

36. Gaston H. Halsberghe, *The Cult of Sol Invictus* (Leiden: E. J. Brill, 1972), pp. 26, 44. Вж. също Bacchiocchi, „Rise of Sunday Observance“, p. 139.

37. Bacchiocchi, „Rise of Sunday Observance“, p. 140. Вж. също Bacchiocchi, *From Sabbath to Sunday*, pp. 252, 253.

38. Вж. например Maxwell, *God Cares*, vol. 1, p. 129; H. G. Heggtveit, *Illustreret Kirkehistorie* (Christiana [Oslo]: Cammermeyers Boghandel, 1891-1895), p. 202, както е преведено в Schaff, *History of the Christian Church* 5th ed. (New York: Charles Scribner, 1902), vol. 3, p. 380, заб. 1.

39. Codex Justinianus, book 3, title 12, 3, преведено в Schaff, *History of the Christian Church*, 5th ed. (New York: Charles Scribner, 1902), vol. 3, p. 380, note 1.

40. Лаодикийски събор, канон 29 в Charles J. Hefele, *A History of the Councils of the Church From the Original Documents*, trans. and ed. by Henry N. Oxenham (Edinburgh: T and T Clark, 1876), vol. 2, p. 316. Вж. също SDA Bible Students' Source Book, rev.ed., p. 885.

41. Giovanni Domenico Mansi, ed., *Sacrorum Conciliorum*, vol. 9, col. 919, цитирано от Maxwell, *God Cares*, vol. 1, p. 129. Отчасти цитирано в Andrews, *History of the Sabbath and First Day of the Week*, p. 374.

42. Lucius Ferraris, „Папа“; art. 2, *Prompta Bibliotheca* (Venetiis [Venice]: Caspa Storti, 1772), vo1. 6, p. 29, както е преведено в *SDA Bible Students' Source Book*, rev.ed., p. 680.

43. John Eek, *Enchiridion of Commonplaces Against Luther and Other Enemies of the Church*, trans. Ford L. Battles, 3rd ed. (Grand Rapids: Baker, 1979), p. 13.

44. Gaspare [Riceiulli] de Fosso, Address in the 17th Session of the Council of Trent, Jan, 18, 1562, in *Mansi, Sacrorum Conciliorum*, vo1. 33, co1s. 529, 530, както е преведено в *SDA Bible Students' Source Book*, rev. ed., p. 887.

45. Peter Geiermann, *The Convert's Catechism of Catholic Doctrine* (Rockford, IL: Tan Books and Publishers, 1977), p. 50.

46. John A. O'Brien, *The Faith of Millions*, rev. ed. (Huntington, IN: Our Sunday Visitor Inc., 1974), pp. 400, 401.

47. Спв. White, *The Great Controversy*, pp. 451-453.

48. White, *Selected Messages*, book 3, p. 258.

49. В Писанието, както изяснява историята за Сътворението, дните са се отбелязвали от залез слънце до залез слънце. Вж. също Лев. 23:32.

50. Примерът на Христос заповядва ли нашите болници да работят седем дни в седмицата, без да осигуряват никаква съботна почивка на своя персонал? Осъзнавайки нуждите на болничния персонал, Уайт пише: „Спасителят е показал с примера Си, че е правилно да се облекчават страданията в този ден; но лекарите и медицинските сестри не трябва да извършват ненужна работа. Обичайните процедури и операции, които могат да почакат, трябва да се отложат за следващия ден. Нека пациентите да знаят, че лекарите трябва да имат един почивен ден“ (*Medical Ministry* (Mountain View, CA: Pacific Press, 1963, p. 214).

Таксите за тези медицински услуги в събота трябва да бъдат предоставени за благотворителни цели. Уайт пише: „Може да е необходимо да се посветят часове наред от съботния ден за облекчаване страданията на човечеството. Но таксите за тази работа трябва да бъдат вложени в Господната съкровищница, за да бъдат използвани за бедните, които се нуждаят от медицински грижи, но не могат да си позволят да платят за тях“ (пак там, с. 216).

51. George E. Vandeman, *When God Made Rest* (Boise, ID: Pacific Press, 1987), p. 21.

